

RÜŞTÜ BOZKURT

Süreçleri **kavramak isteyen** eğilimleri izlemeli (II)

Toplumsal yapının işleyişi ile verimi "yönetişim kalitesine" sıkI sıkıya bağlı. Aynı zamanda yönetişim kalitesi, karar alırken "eğilimleri gözleme ve içselleştirme" düzeyinden etkilenir. **İş insanlarının yakından izlemesi gerektiğini düşündüğüm 40 eğilimden 20'sini** geçtiğimiz sayıda, şimdi ise geri kalan 20 eğilimi paylaşacağım. Bu eğilimler sadece iş insanlarını değil, siyasi iradeyi elinde tutanların, bürokrasinin, STK yetkililerinin, medya mensuplarının, herkesin ortak sorumluluğu.

rustu.bozkurt@dunya.com

Bir önceki yazımda eğilimleri izlemenin önemini, özellikle de sonuç odaklı düşünmenin tutsaklığından kurtulmak için süreç odaklı düşünceye geçilmesi gerektiğini, bu bağlamda eğilimleri izlemenin hayati önemine kısaca değinerek, geleceğimizi biçimlendiren 20 eğilimi paylaştım. Bu yazımda ise geri kalan 20 eğilimi başlıklar halinde paylaşacağım:

➔ Ayrıntıların artması sistemlerin dokusunu karmaşık hale getiriyor. Böylece sorunların etken ve edilgen kontrolünü (insan ve yapıların) bir bütün halinde ele alınmasının önemi artıyor. Ülkenin geleceğini yönetirken, yönetişim ilkeleri, parçacı anlayışla değil bütünsel olarak değerlendirilmeli.

➔ Eğilimler, yapı kavramının bileşen ve bağlamlarını değiştiriyor. 1)Fiziksel yapılar; yeraltı ve yerüstü zenginlikler, insan kaynağı, fiziki sermaye düzeyi, örgütlenme derinliği. 2)Ürün ve üretim yöntemleri; otomobil, bilgisayar, silah sistemleri, üç boyutlu ve eklemeli baskı, makinelerin iletişimi, verimlilik gibi. 3) Finansal sistemler; bankacılık, sigortacılık, sermaye piyasası. 4) Hukuk sistemi; ceza hukuku, ticaret hukuku. medeni hukuk, vergi hukuku vb. 5) Sosyal ve kültürel sistem; eğitim kuramı, sosyal güvenlik, sağlık, emeklilik, eğitimde erişebilirlik. 6) Bilimsel ve teknolojik sistem; bilimsel bulgular, patentler, teknolojik uygulamalar vb. 7)Siyasi sistemler; siyasi partiler, seçim sistemleri parlamento ve işleyişi, otoriter yönetimler. 8) Sınıfsal ürünler: bireysel ve mikro düzeyde olanlar; meslek edinme, ana/babalık becerileri, danışmanlık programları, suç işleyenlerin topluma kazandırılması, engellilerin rehabilitasyonu. Topluluk ilişkileri; kent planlarına katılım, ortak sorunların çözümü ve Ulusal ölçekli olanlar; siyasi katılım vb. Bütün bu yapıları, soyut anlatımlardan çıkaran analizlerle protokollerde irdelenmeli, etkili bir yönetişim yaratmanın temel ilkeleri netleştirilmeli.

➔ Aile yapısında değişme hızlanıyor: Ataerkil aileden çekirdek aileye, çekirdek aliden tek yaşanan, çocuksuz aileye, oradan da ortalama ömrün 100 yılı bulması durumunda bağlantılı aileye geçişler var. Aile kurumunda yeni yapı ihtiyacını ve aile algısını tanımlamamış analiz metinleri düzenlenmeli.

➔ Tehdit araçlarının değişmesi, tehdit algısını da değiştiriyor. Yeni araçlar ve olası tehditleri dikkate alan "savunma konsepti" ilgi menzilimizin dışında tutulmamalı.

➔ Ekolojinin kendini yenileme hızını aşan kaynak tüketimi "sürdürebilirliği" tehdit ediyor. Sürdürülebilirliği güven altına alacak ilkeler içselleştirmeli.

➔ Sosyal, mekânsal, zaman ve deneysel mesafelerle ilgili algılar değişiyor; günlük yaşamımıza yön veren "mesafe algısını uyumlandırma sorunu" entelektüel ve sistem kapasitelerini yeniden tanımlamayı gerektiriyor. Biri toplumsal mühendislik algısına dayanmamak koşuluyla, ekosistemdeki gelişmelerin hızlandırılması açısından "mesafe algılarının" toplumsal yararı artıracak biçimde nasıl yönetileceği, "psikolojik mesafe" ayarı için alınması gereken önlemler de ilgi alanımıza girmeli.

➔ "Yumuşak gücün" önemi artmakla birlikte "sert güce" olan ihtiyaç farklılaşıyor. Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve marka gibi gelişmeler yanında "milli savunma" konusuna ileri uygulamalara ihtiyaçların yakından izlenmesi gerekiyor. Kara, hava, deniz savaşlarına siber uzay alanı ekleniyor. Ulusal

güvenlik stratejilerinin bileşen ve bağlamları değişiyor. Her türlü strateji analizinde, ülkenin geleceğini belirleyecek savunma alanındaki yönetişim ilkelerini sıralayacak bir belge de oluşturulmalı.

➔ Üretim alanında "ölçek etkisi" hızla yükselen "işbirliği bilinci" gerektiriyor. Örneğin tarımsal üretimde mülkiyeti birleştirerek rekabet edebilir ölçeği yaratmanın güçlüğü dikkate alınarak, "hizmette birleştirmeyi özendirecek destek sistemi" gerektiriyor. Çok küçük ölçekli işletme yapımımız, "rekabet edebilir ölçek, rekabet edebilir teknoloji ve rekabet edebilir yönetişime" kavuşturabilmek için uzlaşılmış politikalar geliştirilmeli.

➔ Rekabet koşullarını ulusal sınırlardaki güçler değil, yüksek küresel standartlar belirliyor. Bu açıdan "dışa açılma" ile "dünyaya açılma" kavramları çerçevesinde alınacak önlemlerde netleştiren metinler olmalı.

➔ Teknolojiye erişilebilirliğin kolaylaşması, teknolojinin yarattığı "kalite homojenliği" üretimi menşe odaklı olmaktan çıkarıyor, satışları da "marka ve imaja bağımlı" hale getiriyor. Marka ve imaj sorunlarını irdelemeyen bir protokol imzalanmamalı.

➔ Dönüştürme ve işlem maliyetleri arasındaki dengenin, işlem maliyetleri lehine gelişmesi, analizle yönetim ihtiyacını artırıyor. İşlem maliyetlerinin artması, aynı zamanda işyeri yönetiminde bağımsız değişkenlerin de artması anlamına geliyor. Bağımsız değişkenlerin yönetiminde kolektif önlemlerin hayatı önem taşıdığı biliniyor. Maddi ve kültürel zenginlik üreterek, toplum refahını artırma iddiasını taşıyan her belge, yeni ticaret örgütlenmesindeki sorumlulukları ortaya açıkça koymalı.

➔ Satıcı piyasalar egemenliğini, hızla alıcı piyasaların egemenliğine bırakıyor. Herhangi bir elektronik araçla erişebildiğimiz her yerdeki üreticiler potansiyel rakibimiz, tüketiciler potansiyel müşterimiz. Böylesine geniş kapsamlı pazar ağında kolektif iş istihbaratı, serbest ve adil piyasada girişimcinin rekabette şans eşitliğini korumanın araçlarından biri. Siyasi irade ve iş dünyası, kolektif gücünü iş istihbaratı için nasıl kullanacağını da paylaşmalı.

➔ Yatırım cazibesi yaratmak için, geniş pazar, merkezi konum, dışa ve dünyaya açık algı, nitelikli ve yenilikçi iş gücü, ileri düzeyde gelişmiş fiziki sermaye stoku, yüksek düzeyde gelişmiş hukuk sistemi, güçlü orta sınıf, dünyanın kabul ettiği marka gerekiyor. Bu temel sorunlarla ilgili fikri açıklamayan bir talebin kitleler arasında karşılık bulmayacağı bilinmeli.

➔ Birikim, bilinç, bakış açısı, buluş, beklenti ve bereket üretimi insani gelişmenin özü. Birey, topluluk ve toplum bilincinin bileşenleri olan "çevreyi sezme, öğrenme ve açıklama, kendi olanak ve kısıtlarını bilme, gelecek planlama, gelişmede öncelik belirleme, öngörme ve önlem alma disiplini" önem taşıyor. Çerçeve konuları tartışırken, mikro ölçekteki bu konuları nasıl ele alacağına ilişkin protokoller ciddi şeyler söylemeli.

➔ İnsan doğasının evrimindeki değişmelerin hızlanması, erişebilirliklerin yarattığı kültürel etkileşim günümüz insanını derinden etkiliyor. Yeni iletişim, etkileşim ve eklemlenme sürecinde toplumun yararlarını en çoğa çıkaracak önlemler gerektiriyor. Protokollerde siyasi irade bütün bu alanlarla ilgili analiz ve sentezlerini net olarak ortaya koymalı.

➔ İnsan psikolojisinin bileşenlerini oluşturan sosyal, zamansal, mekânsal ve deneysel mesafeler yeniden biçimleniyor. İnsanın dış düzlemle bağlantıları sıklaştıkça iç düzlemlerindeki psikolojik mesafelerinin kurulması ve dengelenmesi sağlıklı yaşamın merkezi sorunu haline geliyor. Siyasi irade kolektif gücü kullanırken bu temel bireysel sorunları da derinlemesine irdelemiş olmalı.

➔ Eğilimlerin yarattığı değişim ve dönüşüm; dünü, günü ve yarını planlamanın "dilini" değiştiriyor. Adlandırma, kavramlaştırma, düşünce projelendirme ve kapsayıcı kurumlar yaratma süreçleri farklılaşıyor. Siyaset farklılaşan dili sorun etmiş, bir senteze ulaşmış olmalı.

➔ İnsan doğasının haklı çıkardığı "kötülük asla çıplak gelmez, mutlaka üzerine kutsal şal örter" genellemesin aşacak bir "şeffaflık, hesap verebilirlik" arayışı da siyasi irade belgelerinde yer bulmalı.

➔ Toplumsal ilişkilerde mekândan bağımsızlaşma çok uzaklarla etkileşim içine girebilme, mekân mesafelerini yeniden tanımlamayı gerektiriyor. Ani temasların etkileri giderek artıyor. Gelecek inşa etme iddiasında olan bir programın içeriğinde, bu konular da ağırlıklı olarak yer almalı.

➔ Değişim ve dönüşümlerin niteliği, popülist aşırılığın basit formüllerine sığınılması durumunda zayıflıyor. Hızlı ve sürekli değişim sosyal sorunların keskinleşmesine yol açıyor, küllenmiş önyargıları öne çıkaran çatışmalar diriliyor. Aç gözlülük ve sorumsuzluk, aklı bir inanca ve ideolojiye, önyargıya, yerleşik doğruya, kalıp düşüncelere ve ezberlere teslim etme tehlikeli hale geliyor. Farklı seçimleri olan ve gelecek inşa etme iddiası taşıyan lider eksikliği toplumun enerjisini ciddi biçimde israf ediyor. Sloganların ciddi fikirlerin yerine konması iç barışı zedelediği gibi, toplumda uzlaşma iklimini de bozuyor. Kibir ve üstünlük inancı, kapsayıcı değil ayrıştırıcı davranışları besliyor. Ödünsüz gözetim ve denetim eksikliği, adalet duygusunu zedeliyor, temel güç kaynağı olan karşılıklı güveni sarsıyor, çürütüyor. Bütün bu temel girdileri dikkate almamış bir siyasi irade belgesi ne işe yarar?

Umuyorum ki, ülkemizin derinlerdeki gündemine ilişkin size bir fikir vermiştir.

İnsan doğasının haklı çıkardığı "kötülük asla çıplak gelmez, mutlaka üzerine kutsal şal örter" genellemesini aşacak bir **"şeffaflık, hesap verebilirlik"** arayışı da siyasi irade belgelerinde yer bulmalı.